

K

k n.m. e n.f. Onzena letra de l'alfabet (ca). Es una oclusiva sorda que si tròva dins lu noms scientifices ò de mòts d'origina estrangiera.

K Simbòle dau Kaon.

K Simbòle dau Kelvin.

K Simbòle dau potassi.

k Abreviacion internacionala dau prefixe *quilo-* (1000).

ka n.m. Kaon.

kaaba n.f. Kaba.

kaba n.f. Edifici cubic, au centre de la Mosquea Mâger de La Mèca (Aràbia Saodita): *Lu maumetans si víron vèrs la kaba per pregar*. Var.: **kaaba**.

kabardin, a adj. e n. Originari, estatjant de la república russa de Kabardin - Balkaria en Geòrgia caucasenca. Var.: **cabardin**.

kabil(e), a adj. e n. De *Kabilia*. Var.: **cabil(e)**. ♦ n.m. Lenga berbèra que pàrlon lu *Kabiles*.

kafir n. m. Infideu per l'islam.

kafkaian, a adj. Kafkaienc.

kafkaienc, a adj. 1. Relatiu à *Kafka*. 2. Que la sieu absurditat ò lo sieu illogisme fa pensar à l'atmosphèra dei novèlas ò dei romans de Kafka: *Estile kafkaienc, ambient kafkaienc*. Var.: **kafkaian**.

kaiser n.m. ['kajzœr] Ancian títol d'unu emperadors d'Àustria ò d'Alemanha. Var.: **kaizer**.

kaizer n.m. Kaiser.

kabuki n.m. Genre teatral japonés tradicional.

kala-azar n.m. (mòt indó que vòu dire fèbre negra, moart negra) Iptertrofia de la mèlsa.

kalachnicòv n.f. Fusiú d'assaut rus de 30 cartochas.

kaleidoscòpi n.m. Caleidoscòpi.

kalicina n.f. Bicarbonat natural de potassi. Var.: **calicina**.

kalicita n.f. Bicarbonat natural de potassi. Var.: **calicita**.

kalicítia n.f. Presença e taus de potassi dins lo sang. Var.: **calicitia**.

kaliemia n.f. Taus de potassi contengut dins lo sang. Var.: **caliemia**.

kalinita n.f. Alum de potassi natural. Var.: **calinita**.

kaliofilita n.f. Aluminosilicat natural de potassi. Var.: **caliofilita**.

kaliopenia n.f. Diminucion dau taus de potassi dins lo sang. Var.: **caliopenia**.

kalisme n.m. Ensèm dei accidents toxics amodats per lo potassium. Var.: **calisme**.

kaliterapia n.f. Eplec terapeutiç dau potassi. Var.: **caliterapia**.

kaliurèsi n.f. Eliminacion de potassi dins li urinas. Var.: **caliurèsi**.

kaliuria n.f. Presença e taus de potassi dins l'urina. Var.: **caliuria**.

kallikreïna n.f. Enzima presenta dins lo pancreàs, li glàndolas salivali e sudoripari, lo plasma sanguin e l'urina.

kama n.m. Ponhal grandàs sensa garda d'usança en cò dei Georgians, dei Curdes e dei Chequesses.

kamala n.f. (mòt sanscrit) Planta d'Extremè Orient que lo sieu fruch es emplegat per donar una tencha e coma remèdi tenifuge.

kamasutra n.m. Libre sus l'art d'aimar que fa partida de la literatura religioa indiana.

kami n.m. (leng.jap.) Nom donat au Japon ai divinitats e a Dieu particularament.

kamikase n.m. (jap.) 1. Conductor-suicidi d'un veïcule cargat d'explosius. 2. Nom donat per lu Japonés à doi auristres que, en lo 1274 e lo 1281, anientèron la flòta d'envaïment dei Mongòls. ◇ Durant la segonda guèrra mondiala, avion cargat d'explosius, pilotat per un volontari qu'avia per mission de s'abrivar sus li naus de la flòta estatsunenca. ◇ (per ext.) Persona-suicida cargada d'explosius. Var.: **kamikaze**.

kamikaze n.m. Kamikase.

kandaar n.m. Espròva d'esquí que mèscla la davalada e l'eslalom. Var.: **kandahar**.

kandahar n.m. Kandaar.

kangoró n.m. (angl., d'una lenga australiana) Mamifèr australian sautaire e erbivòre. Var.: **cangoró**.

kanjar n.m. Ponhal turc e albanés dau grand pom e de la lama estrecha e recorbada.

kanji n.m. Signe de l'escritura japonesa, m'una valor ideografica.

kantian, a adj. Relatiu à la filosofia de Kant.

kantisme n.m. Filosofia de Kant.

kantisme n.m. Sistema filosofic de Kant.

kaolin n.m. (mot chinés) 1. Silicat d'alumini idratat. 2. Argila refractària blanca, engrunabla, qu'ientra dins la composicion de la porcelana. Var.: **caolin**.

kaolinic, a adj. 1. De la natura dau kaolin. 2. Ric en kaolin. Var.: **caolinic**.

kaolinsacion (-izacion) n.f. Accion de kaolinisar; lo sieu resultat. Var.: **caolinisacion**.

kaolinisar (-izar) v.t. Mudar en kaolin. Var.: **caolinisar, caolinizar**. ♦ **si kaolinisar** v.pr. Si mudar en kaolin.

kaolinita n.f. Silicat d'alumini idratat, element essencial dau kaolin.

kaon n.m. (fis.) Particula elementària (K) neutra ò cargada positivament ò negativament, e que la sieu massa vau 965 fes aquela de l'electron. Var.: **ka**.

kapo n.m. (alemand.) Dins lo gergon dei camps de concentracion nazis, presonier encargat de comandar lu sieus camaradas dins lu divèrs servicis dau camp. (Etim. *kamerad polizei*).

kapòc n.m. Capòc.

kapòsi n.f. 1. Angiosarcomatòsi emorragica multipla. 2. Lupus.

kappa n.m. Detzena letra de l'alfabet grèc, que correspoande au *k* de l'alfabet latin.

karate n.m. (jap.) Espòrt de combat à mans nudi e pens descauç.

karateca n. Persona que practica lo karate. Var.: **karateka**.

karateka n. Karateca.

kariokinèsi n.f. Mitòsi.

karma n.m. (mòt sanscrit) Principi fondamental dei religions d'Índia.

karst n.m. Zòna de releu karstic en general. Var.: **carst**.

karstic, a adj. Relatiu à una zòna de karts; calquier: Dolinas karstiqui, releu karstic. Var.: **carstic**.

karstificacion n.m. Accion dei aigas d'infiltracion sus un massís calquièr; accion qu'amòda la formacion d'un releu karstic. Var.: **carstificacion**.

kart n.m. (mòt angl.) Pichin veïcul automobile de competicion, de l'embraiatge automatic, sensa carroçaria ni suspension. Var.: **karting**.

karting n.m. Kart.

kaschèr adj. inv. (mot ebreu) Confòrme à la lèi judiva): *Pan kaschèr, maselaria kaschèr*. Var.: **cashèr**.

katakana n.m. (leng. jap.) Alfabet sillabic japonés que transcriu lu tèrmes d'origina forastiera, levat aquelu dau chinés. Lu *katakanas*, lu *kanjis* e lu *hiraganas* constituïsson lo tot de l'alfabet japonés.

kcal Simbòle de quilocaloria.

kelvin n.m. Unitat de basa dau sistema internacional per la temperatura termodinamica. Lo *zèro kelvin* es lo zèro absolut. Simbòle: K.

kelvinomètre n.m. Aparelh destinat a mesurar la temperatura de color d'una foant luminosa.

kemalisme n.m. Corrent politic que si reclama de Mustafa Kemal.

kendo n.m. Art marcial d'origina japonesa dins lo quau lu adversaris, protegit m'un casco e un plastron, si bàton m'un sabre de bambó.

kenian, a adj. e n. Dau Kenya.

keniapitèc n.m. Primata fossile dau pliocène dau Kenya, que fuguèt bessai un davancier de l'òme.

kerabau n.m. Bufle dei banas bravament llongui.

keplerian, a adj. (astron.) Relatiu a Kepler. *Lo movement d'un astre es dich "keplerian" se si debana segond li leis de Kepler*.

keration n.m. Ancian pes de 0,247 g, que lu Grècs si servíon coma capacitat per lu liquides. Aqueu mòt a donat lo tèrme *carrat* emplegat en joielaria.

kerdomètre n.m. Aparelh per mesurar lu niveus e li tensions de bosin parasitaris sus de linhas telefoniqui. Var.: **querdomètre**.

kères n.f.pl. Gènis que presídon à la moart violenta, tresmudats en justiciers dei dieus e dei òmes per lu poetas tragics.

kerion n.m. (med.) Micòsi de la peu e dau cuer pelós. Var.: **querion**.

ket n.m. Lengua paleoasiatica de l'Ienissei.

ketch n.m. (mòt anglés) Velier que lo sieu aubre mèstre es à l'avant e lo sieu artimon es en avant de la barra.

ketchup n.m. (mòt anglés) Condiment d'origina anglesa, saussa espessa à basa de tomatis.

kevatròn n.m. (fis.) Abrivair de particulas que porgisse una energia inferiora au milion d'electronvòlts.

kevlar n.m. (nom depaumat) Fibra robusta e foarça resistent a au fuèc e à la combustion.

keynesian, a adj. Relatiu ai teorias de l'economista Keynes.

keynesianisme n.m. Ensèm dei teorias de l'economista Keynes.

kg abbrev. Abreviacion de quilograma.

kg/m Simbòle dau quilograma per mètre.

kg/m2 Simbòle dau quilograma per mètre cairat.

kg/m3 Simbòle dau quilograma per mètre cube.

K.G.B. n.m. Agença de contrespionatge de l'Estat Sovietic.

kH n.m. Simbòle dau quilohèrtz.

khagan n.m. Títol portat per lu princis dei pòbles nomades turcs, qu'a donat lo tèrme *khan*.

khan n.m. Títol turc equivalent à l'origina à-n-aqueu d'empeaire, e que portèron ulteriorament de sobeirans vassals ò de nòbles d'Orient Mejan ò d'Índia. Var.: **can**.

khanat n.m. 1. Foncion, juridiccion d'un khan. 2. País sotamés à-n-aquela juridiccion.

kharaïj n.m. inv. Tèrme arabi manlevat ai Bisantins. Èra la talha fonsiera impauada ai infideus en tèrra islamica.

khedivat n.m. Denhetat dau khedive; temps que durava aquela denhetat. Var.: **khediviat**.

khedive n.m. Títol equivalent à-n-aqueu de vicerèi, conferit au pashà d'Egipte Ismaïl, fins au 1914.

khedivial, a adj. Que dependia dau khedive. Var.: **khediviau**.

khediviat n.m. Khedivat.

khediviau, ala adj. Khedivial.

ki n.m. e n.f. Vint-a-dosena letra de l'alfabet grèc (Χ, χ), que correspoande à *kh*.

kibbotz n.m. (nom ebreu) Tenement agrari collectivisat de l'Estat d'Israèl.

kilt n.m. (angl.) Jupa corteta dei escocés, en tartan (estòfa de lana multicolora, de largs carrats entrecrosats) que li sieu colors perméton de destriar lu clans d'Escòcia.

kimografe n.m. Aparelh d'enregistrament grafic dei fenomènes fisiologics per lo marcament au mejan d'un estil sus un cilindre aviat per un movement circulari unifòrme. Var.: **quimografe**.

kimografia n.f. Enregistrament au mejan d'un kimografe. Var.: **quimografia**.

kimono n.m. 1. Tunica japonesa foarça ampla, d'una pèça soleta, crosada davant e mantenguda per una larga cenchà. 2. Per ext., vestiment d'interior, penchenador leugier qu'evòca un kimòno. 3. Tenguda copauada d'una vèsta e de braias ampli que son portats dins d'unu arts marciais japonés. Var.: **quimono**.

kimoscòpi n.f. Dispositiu que compoarta una espia de senhalisacion que fonciona per lo biais d'un corrent de fòuzer qu'escorre au travèrs d'un supoart de linhas electrici, e permete de localisar lu pilastres fouzejats.

kiòsc n.m. 1. Pabalhon recubèrt de toi lu costats, installat dins un pargue, una passejada publica. 2. Pichina botiga sus la via publica per la venda de flors, de jornals, etc. 3. Sobrestructura d'un sotamarin que sièrve de sosta de navegacion en susfàcia e de lotjament per lu aubres quora lo sotamarin es sota aiga. Var.: **quiòsc**.

kiosquier, a n. Persona que tèn un kiòsc. Var.: **quiosquier, kiosquista, quiosquista**.

kiosquista n. Kiosquier.

kippa n.f. Calòta que poàrton lu judieus practicants. Var.: **quippa**.

kir n.m. Aperitiu fach de liquor de cassís e de vin blanc. ◇ *Kir real*: Dont si mete de champanha en plaça dau vin blanc.

kirie ò **kirie eleison** n.m. inv. 1. Invocacion grèga en usatge dins la liturgia romana e dins de nombroï liturgias orientali. 2. Música compauada sobre aqueli paraulas.

kirsch n.m. (de l'alemand *Kirschwasser*) Aigardent de cerièias cultivadi ò sauvatgi.

kit n.m. (mòt anglés) Ensèm d'elements venduts m'un plan de montatge e qu'una persona pòu assemblar soleta.

kiwi n.m. (maorí) Actinídia. Var.: **quivi**.

kiwi n.m. (maorí) Apterix. Var.: **quivi**.

klaxon n.m. (angl.) Claxon.

klaxonar v. Claxonar.

km abrev. Quilomètre.

knessèt n.f. Parlament de l'Estat d'Israèl.

knock-down n.m. inv. Estat d'un boxaire qu'es mandat au soal sensa èstre K.O.

knock-out n.m. inv. K.O.

knot n.m. (rus) 1. En Rússia, frusta constituïda de lanieras de cuer. 2. Castig donat m'aquela frusta.

K.O. adj. inv. (abreviacion de l'anglés *knocked out*, assucat, -ada) 1. En bòxa e dins d'unu espòrts de combat, estat d'una persona foara de combat, restada 10 segondas à tèrra. 2. (per ext.) Crepat per un esfoarç important ò estomacat; estabosit, sensa reaccion: *Aquela informacion l'a laissat K.O.* ◆ n.m. À la bòxa, accion de metre K.O. l'adversari.

koalà [ku'ala] n.m. Mamifèr marsupial dei auelhas redoni, que viu en Austràlia (Longuessa: pauc ò pron 80 cm). Var.: **coalà**.

kòb n.m. Antilòpa granda e foarta dei paluns d'Àfrica australa. Var.: **còb**.

kobellita n.f. Antimoniosulfure natural de plomb e de bismut.

koglòf n.m. Pastissaria alsaciana facha d'una pasta levada, en forma de corona (Etim. alsaciana *kugelhopf*).

kòf n.m. Afard negre obtengut per combustion de matèrias grassi e emplegat per lu uèlhs.

koinè n.f. (dau grèc *koinè dialectòs*) Lenga comuna: *Lo grèc foguèt la koinè de tot lo bacin mediterraneu, lo latin foguèt e es encara la koinè de la Glèia, l'occitan foguèt la koinè dei trobadors, lo francés es la koinè d'unu país d'Àfrica.*

kopek n.m. (rus) n.m. Unitat monetària russa, que vau 1/100 de roble. Var.: **copec**.

kosovar, a adj. e n. De Kosovo.

kowaitian, a adj. e n. Dau Kowait.

Kr Simbòle dau cripton.

krach n.m. (mòt alemand) *Krach financier*: Falhida brutala d'una empresa. ◇ À la Borsa, tombada brutala dei valors e dei mèrç. Var.: **crac**.

kraft n.m. Papier d'emalatge foarça solide. Var.: **craft**.

krej n.m. Lenga sodanesa centrala parlada en República Centrafricana. Var.: **crej**.

krill n.m. Banc espessàs de pichins crustacèus transparents (sobretot *Euphausia superba*), e que constituïsse l'essencial dau manjar dei balenas blavi.

kripton n.m. Cripton.

ksar n.m. Vilatge fortificat dau Marròc e d'Argèria presahariana.

ksi n.m. e n.f. Dotzena letra de l'alfabet grèc (ξ), que correspoande à l'*x* de l'alfabet latin. Var.: **xi**.

kumquat n.m. (chinés)

kuna n.f. Unitat monetària de Croàcia.

kung-fu n.m. Art marcial chinés, vesin dau karate.

kurd(e), a adj. e n. Dau Kurdistan. Var.: **curd, kurd**. ◆ n.m. Lenga dau grope iranien que pàrlon lu Kurdes.

kV n.m. Simbòle dau quilovòlt.

kW n.m. Simbòle dau quilowatt.

kWh n.m. Simbòle dau quilowattora.